

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN: 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ,
КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC,
LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 9, NO 18, STIP, 2024

ГОД. IX, БР. 18
ШТИП, 2024

VOL. IX, NO 18
STIP, 2024

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 9, Бр. 18
Штип, 2024

Vol. 9, No 18
Stip, 2024

PALMK, VOL 9, NO 18, STIP, 2024

DOI: <https://doi.org/10.46763/PALIM24918>

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Астрид Симоне Хлубик, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Алина Андреа Драгоеску Урлика, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Сунчана Туксар, Универзитет „Јурај Добрила“ во Пула, Хрватска
Саша Војковиќ, Универзитет во Загреб, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Озтурк Емироглу, Универзитет во Варшава, Полска
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуџа, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија
Шахинда Езат, Универзитет во Каиро, Египет
Џулијан Чен, Универзитет Куртин, Австралија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delchev University, Faculty of Philology, Stip

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA
Tole Belcev, Goce Delchev University, Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delchev University, Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Astrid Simone Hlubik, King Michael I University, Romania
Alina Andreea Dragoescu Urlica, King Michael I University, Romania
Sunčana Tuksar, Juraj Dobrila University of Pula, Croatia
Saša Vojković, University of Zagreb, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZİ University, Republic of Turkey
Öztürk Emiroğlu, University of Warsaw, Poland
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany
Chahinda Ezzat, Cairo University, Egypt
Julian Chen, Curtin University, Australia

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Луси Караниколова-Чочоровска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска
Натка Јанкова-Алаѓозовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>
Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.
Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Lusi Karanikolova-Chochorovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska
Natka Jankova-Alagjozovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenovski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krstev Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>
Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.
All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Астрид Симоне Хлубик, член на Уредувачкиот одбор на „Палимпсест“

FOREWORD

Astrid Simone Hlubik, member of the Editorial Board of “Palimpsest”

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 Jan Holeš

QUELQUES OBSERVATIONS SUR LES

NÉOLOGISMES TERMINOLOGIQUES FRANÇAIS CONTENANT *CYBER-*

Jan Holeš

SOME OBSERVATIONS ON FRENCH TERMINOLOGICAL NEOLOGISMS
CONTAINING *CYBER-*

27 Nadica Negrievska

UN QUADRO GENERALE DEL VOCABOLARIO CALCISTICO ITALIANO
E LA SUA APPLICAZIONE NELL’INSEGNAMENTO DELLA LINGUA
ITALIANA COME LINGUA STRANIERA

Nadica Negrievska

AN OVERVIEW OF ITALIAN FOOTBALL LEXICON AND ITS ROLE IN
TEACHING ITALIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

39 Doris Sava

AGITATION GEGEN IMPFUNGEN. METAPHORISCHE KONZEPTUALI-
SIERUNGEN DER IMPFFEINDLICHKEIT IN BLOG-KOMMENTAREN AUS
DEM *STANDARD* (2021)

Doris Sava

AGITATION AGAINST VACCINATION. METAPHORICAL CONCEPTUALI-
ZATIONS OF VACCINE HOSTILITY IN BLOG COMMENTS FROM *THE
STANDARD* (2021)

51 Ferdi Güzel

ESKİ TÜRKÇE *ARKA-* “ARAMAK...” FİİLİ VE ANLAM ALANI ÜZERİNE
NOTLAR

Ferdi Güzel

NOTES ON THE OLD TURKISH VERB *ARKA-* “TO SEEK...” AND ITS
SEMANTIC FIELD

61 Виолета Јанушева, Марија Стојаноска

ОБРАЌАЊЕТО И МАКЕДОНСКИОТ РОДОВО ЧУВСТВИТЕЛЕН ЈАЗИК

Violeta Janusheva, Marija Stojanoska

ADDRESSING AND MACEDONIAN GENDER SENSITIVE LANGUAGE

- 71 Erëza Rushiti**
AMERICAN VS. BRITISH ENGLISH: A STUDY OF GRAMMATICAL,
VOCABULARY, AND SPELLING DIFFERENCES

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 83 Марија Ѓорѓиева-Димова**
НИЗ ШУМИТЕ НА ИСТОРИЈАТА СО ДВОГЛЕДОТ НА ФИКЦИЈАТА
Marija Gjorgjieva-Dimova
THROUGH THE FORESTS OF HISTORY WITH THE BINOCULARS OF
FICTION
- 95 Весна Кожинкова**
ОТСУТНОТО И ТУЃОТО ВО ЗЕМЈАТА НА БЕГАЛЦИТЕ
Vesna Kozhinkova
THE ABSENT AND THE OTHER IN THE LAND OF THE REFUGEES
- 105 Софија Иванова, Ранко Младеноски**
СИНОНИМНИТЕ ЛИКОВИ СО АКТАНТНА ФУНКЦИЈА НА
ПОМОШНИЦИ ВО МАКЕДОНСКАТА ДРАМА ОД ПРВАТА ПОЛОВИНА
НА 20 ВЕК
Sofija Ivanova, Ranko Mladenoski
THE SYNONYMOUS CHARACTERS WITH THE ACTING FUNCTION OF
HELPERS IN THE MACEDONIAN DRAMA FROM THE FIRST HALF OF
THE 20TH CENTURY
- 117 Şerife Seher Erol Çalışkan**
KUZEY MAKEDONYA TÜRKLERİNDE OLAĞANÜSTÜ İNANÇLAR ve
BUNA BAĞLI OLARAK ORTAYA ÇIKAN UYGULAMALAR
Şerife Seher Erol Çalışkan
EXTRAORDINARY BELIEFS IN THE TURKS OF NORTH MACEDONIA
AND THE PRACTICES THAT ARISE RELATED TO THEM
- 127 Müge Bayraktar**
BARTINEPÇİLER KÖYÜ “SUKIZI” MEMORATININ HALKIN YAŞAYIŞINA
ETKİSİ
Müge Bayraktar
BARTIN EPÇİLER VILLAGE “SU KIZI” MEMORAT’S INFLUENCE ON
THE LOCAL WAY OF LIFE
- 137 Petek Ersoy İnci**
İZMİR’DE YAŞAYAN MAKEDONYALI GÖÇMENLERDE ÇEYİZ GELENEĞİ
VE DÖNÜŞÜMÜ
Petek Ersoy Inci
DOWRY TRADITION AND TRANSFORMATION IN MACEDONIAN
IMMIGRANTS LIVING IN IZMIR

- 149 Luisa Emanuele**
 CHRISTIANA DE CALDAS BRITO: TRA *SAUDADE* E *ARTE DEL ROVESCIO*
Luisa Emanuele
 CHRISTIANA DE CALDAS BRITO: BETWEEN *SAUDADE* AND *REVERSE ART*
- 159 Valbona Kalo**
 DIALOGUE THROUGH BALLADS: CONSTRUCTING MEANING IN BALKAN ORAL TRADITION
- КУЛТУРА / CULTURE**
- 173 Ekaterina Namicheva-Todorovska, Petar Namichev, Aleksandra Jovanovska Hnida**
 RETEX AND GUERILLA DESIGN AS PROMOTERS OF SUSTAINABILITY
- МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY**
- 185 Blagojka Zdravkovska-Adamova, Suada A. Dzogovic, Aleksandra P. Taneska**
 APPLICATION OF STANDARDS-BASED ASSESSMENT FOR CRITICAL THINKING SKILLS DURING LANGUAGE ACQUISITION
- 197 Branka Grivčevska**
 GLIASPETTI GRAMMATICALI NEI MANUALI DI ITALIANO LS, LIVELLO B1 IN USO NELLE SCUOLE SUPERIORI NELLA MACEDONIA DEL NORD
Branka Grivčevska
 GRAMMATICAL ASPECTS IN ITALIAN L2 TEXTBOOKS, LEVEL B1, USED IN HIGH SCHOOLS IN NORTH MACEDONIA
- 209 Afrim Aliti, Brikena Xhaferi**
 EFL STUDENTS' ATTITUDES TOWARD THE USE OF PODCASTS AS A LANGUAGE LEARNING MEDIUM TO INCREASE LEARNING INTEREST
- 221 Marisa Janku, Livia Xhango**
 INTERKULTURELLE KOMMUNIKATION IM DAF-UNTERRICHT: EVALUATION UND SELBSTREFLEXION EINER INTERKULTURELLEN UNTERRICHTSSEQUENZ
Marisa Janku, Livia Xhango
 INTERCULTURAL COMMUNICATION IN GERMAN LESSON: EVALUATION AND SELF-REFLECTION ON AN INTERCULTURAL TEACHING SEQUENCE
- 233 Admir Nushi, Daniel Leka**
 INTERKULTURELLE DIDAKTIK MIT FEDERICO GARCÍA LORCAS POESIE: PRAKTISCHE ANWENDUNGEN IM UNTERRICHT

Admira Nushi, Daniel Leka

INTERCULTURAL DIDACTICS IN THE POETRY OF FEDERICO GARCÍA
LORCA: PRACTICAL APPLICATION IN THE CLASSROOM

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

247 Марија Гркова-Беадер

ВОКАБУЛАРОТ – НАЈВАЖНАТА И НАЈТЕШКАТА ЗАДАЧА ПРИ
УСВОЈУВАЊЕ НА СТРАНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Grkova-Beadar

VOCABULARY – THE MOST IMPORTANT AND MOST DIFFICULT TASK
IN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE

255 Kalina Maleska

ECOCRITICISM: EXPLORING THE NON-HUMAN WORLD IN
AVRAMOVSKA'S NOVEL *ВОДНИ ТЕЛА*

ДОДАТОК / APPENDIX

265 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ

ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS

FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

KUZEY MAKEDONYA TÜRKLERİNDE OLAĞANÜSTÜ İNANÇLAR ve BUNA BAĞLI OLARAK ORTAYA ÇIKAN UYGULAMALAR

Şerife Seher Erol Çalışkan

Bartın Üniversitesi, Türkiye

serol@bartin.edu.tr

Özet: Tarihin hemen her döneminde Türk yaşam alanları birçok inanışa sahne olmuş ve bu inanışlar pek çok uygulamayı beraberinde getirmiştir. Birer kültürel değer olarak kabul edilen bu uygulamalar ve ritüeller, Türk mirasının temelini oluşturan en önemli hazine sayılmış ve halen de sayılmaktadır. Bu çalışma, Anadolu ve Balkanlarda yaşayan komşu iki halkın geçmişten gelen benzer kültürel öğeler yardımıyla sürdürdüğü bazı olağanüstü inançlar ve bu inançlar etrafında ortaya koyduğu bazı uygulamaları Kuzey Makedonya Türklerinden kaynak şahıslarla yapılan derlemeler yardımıyla ortaya koymaktadır. Kuzey Makedonya Türklerinden bazı kaynak şahıslarla yapmış olduğumuz derleme çalışmaları sonucu sözlü kaynaklardan edindiğimiz bilgilerin yanı sıra yazılı kaynaklardan da istifade ederek Kuzey Makedonya Türk kültüründe olağanüstü inançların ve buna bağlı olarak ortaya çıkan uygulamaların Kuzey Makedonya Türkleri arasında ne şekilde devam ettiğini ele almaktadır. Amacımız, Kuzey Makedonya Türklerinin olağanüstü inançları ve bunun paralelinde yaşatmaya devam ettikleri kimi uygulamaları ve ritüelleri inceleme yoluyla Türk kültürünün birleştirici özelliklerini belirlemek ve farklılaşmaların hangi noktalarda olduğunu ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: *Olağanüstü inançlar, Kuzey Makedonya, Anadolu, kültür, ritüel, uygulama.*

Giriş

Tüm milletleri birbirine bağlayan, milli hislerin gelişmesini ve farklı toplulukların bir arada yaşamalarını sağlayan belli dini ve kültürel inanışlar, özel günler ve birtakım değerler bulunmaktadır. Türk toplumunu da bir arada tutan belli değerler, halk inanışları ve bunlara bağlı olarak ortaya çıkan birtakım uygulamalar söz konusudur. Tarihin hemen her devrinde Türk yaşam alanları birçok inanışa sahne olmuş ve bu inanışlar beraberinde pek çok uygulamayı getirmiştir. Bu kültürel değerler, Türk mirasının temelini oluşturan en değerli hazine sayılmış ve halen de sayılmaktadır.

Halk inanışları herhangi bir milletin kimliğini belirlerken başvuru olan önemli bir kaynaktır. Çeşitli dinlere mensup olarak yaşayan milyonlarca Türkü, bu halk inanışları birbirine bağlar. Gerek Balkanlarda, gerekse Anadolu'da yaşayan Türkler

arasında benzer halk inanışlarının görülmesi tarihi-millî bağın bir yansımasıdır. (Ercan, 2006, s. 72).

Bu bağlamda çalışmamızda, Kuzey Makedonya Türklerinin çeşitli olağanüstü halk inançları, bu inançların kökenleri ile bu kökenlerin yapı taşlarının incelenmesi söz konusu olacaktır. Kuzey Makedonya Türklerinden bazı kaynak şahıslarla yapmış olduğumuz derleme çalışmaları sonucu sözlü kaynaklardan edindiğimiz bilgilerin yanı sıra yazılı kaynaklardan da yararlanarak Türk kültüründe olağanüstü inanç ve geleneklerin Kuzey Makedonya Türkleri arasında ne şekilde devam ettiğini ele alacağız. Amacımız, Kuzey Makedonya Türklerinin olağanüstü inanç ve uygulamalarını inceleme yoluyla Türk kültürünün birleştirici özelliklerini belirlemek ve farklılaşmaların hangi noktalarda olduğunu ortaya koymaktır.

Kuzey Makedonya Türklerinde Olağanüstü İnançlar ve Buna Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Bazı Uygulamalar

Türk topluluklarından Kuzey Makedonya Türkleri yukarıda sözünü ettiğimiz değerler ve kültürel miras sayesinde uzun yıllar boyunca bir arada ve millî duygularından çok şey yitirmeden yaşayabilmiştir. Kuzey Makedonya'nın hemen hemen her bölgesinde olağanüstü kuvvetlere inanılmakta, bunlardan yararlanmak ya da olumsuz etkilerinden korunmak için çeşitli uygulamalara başvurulmaktadır. Mayadağ, Karasınan, Alçak Yörükleri arasında cin ve perilerin varlığına inanış çok güçlüdür. Bunlara göre cin ve periler, karanlık dereler içinde, cemaat halinde yaşarlar ve zaman zaman bazı kimselere görünürler. Cin ve perilerin özellikle geceleri faaliyette bulunduklarına inanan cesur Yörükler, insanlardan pek korkmadıkları halde, تنها yerlerden geceleri geçerken korkuya kapılırlar. Yörükler arasında bu cin ve peri hikâyeleri oldukça fazladır. Böyle olmakla beraber, cinlerin vücudunu hakkıyla tarif edene rastlanılmamaktadır. Bazen bir yerden geçerken pis bir yağ kokusu duydular mı orada cinlerin toplantısı olduğuna inanırlar. Hatta iğrenç kokulu yağlara “Ecinni yağı” demektedirler. (Gökçen, 1951, s. 249).

Söz konusu Yörükler cinlerin insanları çarptığına inanırlar. Çarpılan insanın bir tarafı tutulur veya bir uzvu çarpılır. Bazı ağaçlar ve taşlar tekin sayılmaz, onların yanına gidilmez. Cin genellikle keçi veya kedi şeklinde görünür. Aynı inanış Anadolu Yörüklerinde de karşımıza çıkmaktadır. (K.Ş.-3). Perilerin de varlığına inanan halk, bunların iyilik yaptıklarını kabul ederler. Çok defa perilerin genç kız şekline girdiklerine inanırlar. (Gökçen, 1951, s. 250).

Kuzey Makedonya'nın Zegor köyünde, geceleyin kırkı çıkmamış kadının yalnız bırakılmadığı, bırakıldığı takdirde Anadolu'da “*Al Karısı*” (K.Ş.-3) adıyla bilinen, Kuzey Makedonya'da ise, sadece geceleri dolaşan “*Novyak*” adlı bir kötü ruhun gelip, çocuğun ve annenin gücünü aldığına inanılmaktadır. Bu kötü ruhtan korunmak için, Anadolu'da inanılan “*Al Karısı*”nda olduğu gibi, lohusanın yanına demir konur, odada süpürge bulundurulur. İkinci ezanı okunduğu zaman, çocuğun ve annenin çamaşırları ipten alınır. Eğer unutulmuşsa ertesi gün tekrar alınıp yıkanır. Kırkı çıkana kadar bu işleme devam edilir. (Ercan, 2006, s. 74). Türk halk inanışlarında kırk sayısının kemale erme, tamamlanma, mükemmele

ulaşma gibi mitik anlam değerleri söz konusudur. Kırk aynı zamanda arınmanın da bir süresidir. Bebekle ilgili inanışlarda da kırk sayısının bu anlam değerleri ile karşılaşmaktayız. Bebeğin doğumundan sonraki kırk günlük süreç bebek için zorlu bir süreçtir. Bu süreçte bebeği ve anneyi bir takım kötülükten korumak için ortaya konulan tabular söz konusudur (Gümüş, 2022, s. 125).

Doğum esnasında ve lohusa kadının korunmasında, ayrıca genelde “cin” türünden varlıkların muhtemel zararlarından korunmak için elbiseler ters giydirilir. Kuran-ı Kerim okunur. “*Cin taifesi*”nin horozlar  t nce (güneş doğunca) kaybolacağı inancı vardır. İnanışa göre cin taifesi grup halinde bir insan kitlesinden bir kimseyi alıp götürüp sonra da serbest bırakabilir. (Kalafat, 1994, s. 23).

Kuzey Makedonya’nın Vrap işte bölgesinde cinlerin genellikle çok karanlık, kimsenin uğramadığı (eski evler gibi) yerlerde bulunduğuna inanılır. Vrap işte halkına göre iyi cinler ve kötü cinler vardır. Cinlerin genellikle çok yalnız yaşayan kimseleri seçtikleri düşünülür. Ayrıca cinin çarpacağı insanları seçmediği, birisi tarafından gönderilmiş cinlerin, gönderen insan tarafından seçildiğine inanılır. Bu yüzden, cinden kurtulabilmek için, cinlerle dua vasıtasıyla konuşabilecek bilirkişilere gidilir. Bu bilirkişi (genellikle hoca) cinle konuşur, onu çıkartmaya çalışır, iyi cinin çıkacağı, kötü cinin ise çıkmayacağı düşünülür. Ayrıca bu bölgede insanlar, cinlerin Müslüman veya dinsiz olduğuna inanırlar. Sa aklara oturulmaz, orada cinlerin mesken tuttuğuna inanılır. Aynı şekilde bu saçaklara işendiği takdirde cinlerin çarpacağı düşünülür. Cinlerin eve gelmemesi için genellikle evin kapısında ışık yanar. (K.ř.-1).

Kuzey Makedonya’nın Radoviş bölgesinde uğurlu kuşlar ve uğurlu hayvanlara inanılır. Örneğin, kakaraşka  terse misafir gelir, baykuş  terse iyi değildir, tavuk  terse hayra yorulmaz. Uğramaya ve nazara gelmeye inanılır. Buna karşı hoca ham il yazar, dua okur. Gece vakti saçaklar altında dolaşmak, gece vakti evi süpürüp ekmek kırıntılarını dışarı atmak evin bereketini kaçırır. Kırıntılarla beraber evin bereketinin atılmış olduğuna inanılır. Geceleyin tırnak kesmemek, Salı ve  arşamba günü yıkanmamak inancı vardır. Yatırlara gitmek çok sevaptır. (Kahramanyol, 2003, s. 391). İslamiyet’in tesiri ile Türk kültürünün bütünleştiği burada açıkça göze çarpmaktadır.

Kuzey Makedonya’nın Gostivar bölgesinde “*Aymali*” denilen kolye şeklinde bir takı vardır. Bu kolyenin kişiye b y lerden koruyacağına inanılır. Ayrıca bir kişiye büyü yapıldığına kanaat getirilince o kişi hocaya götürülür, hoca okuyup  fllediği suyu o kişinin başına döker. Bir ipe 40 düğüm atılır, büyü yapılmış kişinin tüm düğümleri çözmesi gerekir, şayet bütün düğümleri   zebilirse kişinin büyüden kurtulacağına inanılır. Derleme yaptığımız kaynak şahışlarımızdan Nurhan Abdulai bu konuda ayrıca ş nları söyler: “*Bir kadın, kocasının büyüye yakalandığını düşünürse şuan adını hatırlayamadığım bir duayı 4444 defa okur ve onu kocasının yastığının altına koyar. Kocas  bu sayede üzerindeki büyüden kurtulmuş olur. Yaşlı kadınlar çekemediği kimseler için büyü yapar ve toplumda büyü yapanın dinsiz, imansız olduğuna inanılır. Tırnak ve sa  büyü için elverişli olduğundan bunlar ortalıkta bırakılmaz.*” (K.ř.-1). İnsanlık tarihi kadar eski bir geçmişe sahip bulunan ve psikok lt rel bir olgu olan büyü; s z n tılsımlı

gücünden ve belli bir takım nesnelerden yararlanıp doğaüstü varlıklarla irtibat kurarak bir dileğin gerçekleşmesini sağlamak amacıyla kullanılmıştır. İnsanlığın ilk dönemlerinden bugünün modern zamanlarına kadar toplumlar; günlük yaşamlarında dileklerini (yağmur yağdırma, talih açma) gerçekleştirmek veya bazı olumsuzluklardan (nazar, afet vs.) korunmak için büyüye başvurmuşlardır. Büyü ile ilgili inanç ve uygulamalar tüm Türk boyları arasında da yaygın ve ortaktır (Gümüş, 2021, s. 3).

Üsküp'te ve Kuzey Makedonya'nın birçok Türk köyünde doğumdan sonra annenin ve bebeğin bakımını kaynanası yapar. Lohusa kadın ve bebeği yalnız bırakılmaz. Kırk gün çocuk eşikten dışarıya çıkarılmaz. Çocuğu yalnız bırakma zorunluluğu var ise, sobada muhakkak ateş yakılır. Bebeğin cin türünden kötü ruhlardan korunması için yanına Enam konur ve nazar boncuğu takılır, bulunduğu odanın perdesine sarımsak asılır. (Kalafat, 1994, s. 26). Sarımsak asma ve nazar boncuğu ile kötü ruhlardan korunma inancı bugün halen Anadolu'da da canlı bir şekilde yaşamaktadır.

Kuzey Makedonya'nın Vrapçište bölgesinde eski evlerin, samanlıkların perili olduğu söylenir, bu yüzdendir ki her samanlıkta birer atın tutulmasına itina gösterilir. (K.Ş.-2). Atlı-göçerevli bir yaşam tarzını ve bozkır kültürünü benimsemiş olan Türkler için at; etinden, sütünden, kılından ve gücünden yararlanan bir hayvandır. Ayrıca tehlikelerle dolu bozkır yaşamında düşman saldırılarına karşı koyabilmek için iyi bir ata sahip olmak şarttır. Toplumsal yaşamın gerekliliklerinin yanında dinî inanışlarda da atın önemli bir yeri vardır. İslam'ın kabulünden önce en muteber kanlı kurban attır. At eğlence için tertiplenen toplantılarda da merkezde yer alır; at yarışı, at üstünde güreş, at üstünde ok atışı gibi müsabakalarda at öne çıkmaktadır (Gümüş, 2021, s. 111).

Yine bu bölgede baykuş, ölümün habercisi olarak kabul edilir, her hangi bir eve konarsa o eve uğursuzluk geleceğine inanılır, bu yüzden baykuş hemen kovulur, evden uzaklaştırılır. Baykuş'un sadece Kuzey Makedonya Türklerinde değil genel olarak Türk toplumunda ölümün habercisi olarak kabul edildiği görülmektedir. Vrapçište halkına göre hayvanlar dünyada insan ihtiyaçları için var olacaklar ve öldüklerinde silineceklerdir. Fakat insanın en sevdiği hayvanı cennette onunla birlikte olacaktır diye inanılır. Örümcekleri öldürmek yasaktır, çünkü örümcek peygamberimizi gelen kötülüklerden korumuştur. Aynı şekilde kediler de öldürülmez, bu da peygamber efendimizin kedileri çok sevmesinden kaynaklanır. Kurbağaları da öldürmek yasaktır, çünkü kurbağanın bedduasının kötü olduğuna ve tutacağına inanılır. Eskiden beyaz atlar karanlık yerlerde bekletilmiş, böylece bu beyaz atın mekânı aydınlattığı düşünülür, bu şekilde de cinlerden korunulduğuna inanılmıştır. Bugün de atların cinleri, perileri hissettiğine inanılmaktadır. (K.Ş.-1). Kaynak şahsımızın söylediklerinden de anlaşılacağı üzere İslami değerlere bağlılık Kuzey Makedonya Türkleri arasında son derece güçlüdür.

Kuzey Makedonya'nın kırılık kesim Türklerinde eşikten içeri ve dışarı girer ve çıkarken ilkin sağ ayak atılır. İşe sağ elle başlanır, böylece hayır ve bereketin artacağına inanılır. Bu uygulama Anadolu Türkleri arasında da yaygındır. *“Allah'tan ayrı iş tutulmaz. Ancak insan kördür; besmele ile başlamak lazım”*

denilir. Akşamdan sonra evin eşiğinin dışına sıcak su ve ateş dökülmez. Şeytanın çarpacağı inancı vardır. Akşamdan sonra komşuya tuz verilir ise evin bereketinin kaçabileceğine inanılır. Ayrıca ekin ekilmeye gidileceği gün de kimseye evden bir şey verilmez. Aksi halde ekinin bereketi kaçar. (Kalafat, 1994, s. 45-46).

Kuzey Makedonya'nın Gostivar bölgesinde, karıncaların bol olduğu sene bereketin bol olacağına inanılır. Özellikle tarlada çok karınca görülünce bereketin o sene bol olacağı söylenir. Ölümünden sonra ise (ölenin ailesi için) bir kaç sene bereketsiz olacağı düşünülür. (K.Ş.-1).

Yine bu bölgede, düğünlerde oynarken kişinin omzunda şeytanların da oynadığına inanılır. Eskiden düğünler dua ile yapılırken günümüzde bunun yerine düğünler çalgılarla, oyunlarla yapılmaya başlanmıştır. Fikrimizce daha mutaassıp kesim tarafından bunu engellemek için böyle bir inanış ortaya atılmıştır. (K.Ş.-2).

Gostivar bölgesinde, her bölgede olduğu gibi gelinler çok sık aynaya bakarlar. Bu bölgede birisi çok fazla aynaya baktığında *“gelinler gibi aynaya bakma, çarpılırsın”* denilir. Ayna kırıldığı zaman 7 sene uğursuzluk geleceğine inanılır. Ayna kırılmamış sadece çatlamışsa uğursuzluk gelmesin diye hemen atılır. (K.Ş.-1). Gelin yeni evine geldiğinde yere buğday atılır ve gelinin onu süpürmesi gerekir, böylece bu yeni eve bereket geleceğine inanılır. (K.Ş.-4). Benzer uygulamalar Anadolu'da da devam etmektedir.

Kırcaova'da erkek çocuğu yaşamayan aileler erkek çocuklarına küpe takarlar. Küçük Papranik köyünde de yaşamayan kız ve erkek çocuklara, karşı cinsin elbisesi giydirilir ve erkek çocuğa 7 yaşı bitinceye kadar münyüz (küpe) takılır. Böylece çocuklara farklı cinslerden görünüm verilerek, Kara İyelerin ölüme yol açan zararlarından korunulacağına inanılır. Üsküp'te de eskiden Türk düğünlerinde kadınlar bir gecede on defa kıyafet değiştirirdi. Böylece kötü ruhlardan ve cinlerin fenalığından korunulacağına inanılırdı. (Kalafat, 1994, s. 21-38).

Cenaze defninden dönen kimsenin biraz dolaştıktan sonra kendi evine gitmesi Kara İye veya mezarlıktan kendisini takip edebilecek bir uğursuzluktan korunmak, onu şaşırtmak içindir. Bu inanç Anadolu'da da yaşamaktadır. Cenazeden dönen kimsenin evinin dışında ellerini yıkaması, suda olduğuna inanılan Ak İye'lerin aklayıcı fonksiyonundan yararlanmak içindir. (Kalafat, 1994, s. 45).

Kuzey Makedonya'nın Vrapçište köyünde ruh inancı şu şekildedir: Ruh Allah'ın bir parçasıdır, yani her insan, kendisinin Allah'ın bir parçası olduğunu düşünür. Kişi, gördüğü insanlar arasında bazı kimseleri kendine yakın hissettiğinde *“Ruhum çekti”* tabirini kullanır. Ruhun, ölen kişinin ölümünden 52 gün sonra eve geri geldiği düşünülür, bunun için o gün mevlit okutulur. Ruhun, kişinin öldüğü anda bedeninden ayrıldığı fakat bütün gece o mekânı terk etmediği düşünülür. Bu sebepten dolayıdır ki sabaha kadar dua edilir. Ruhların hiçbir zaman insanlara zarar vermeyeceği düşünülür. Çok özel ya da dindar insanların ruhlarının nur gibi görüldüğüne inanılır. Bir kişi çok hastaysa ve ruhunun çıkması bekleniyorsa akrabalarının, sevdiklerinin yanında olması önemlidir, çünkü bu şekilde ruhun bedenden çıkmasına yardımcı olunduğuna inanılır. (K.Ş.-1).

Kuzey Makedonya'nın Gostivar bölgesindeki dini inançlar Türkiye Müslümanlarından pek farklı değildir. Ancak toplumda Tanrı'ya inanmayanların

sayısı da bir hayli fazladır. Bu ateist kesim sadece hayatlarını en iyi şekilde yaşayıp, arkalarında kendilerini hatırlatacak olaylar, eşyalar, eserler. vs. bırakmak isterler. Bunlar genellikle Avrupa’da bulunmuş, orada eğitim görmüş kişiler arasından çıkar. Müslümanlar arasında insanın kaderini kendinin yazdığına inanılır. Allah kişinin ne yapacağını bilir fakat kişi seçimlerini kendisi yapar. (Tanrı bu seçimleri önceden bilmektedir). Bu yüzden, “*Kaderim böyleymiş*” tabiri pek kullanılmaz. Herkesin bildiği, inandığı gibi cennet-cehennem inancı bu bölgede de mevcuttur. Sırat Köprüsü’nün dindar insanlar için geniş bir yolken, daha az inananlar için kıl gibi ince olacağına inanılır. Yine bu bölgede en iyi arkadaşlara “*ahretlik*” denilir. Hayatın boyunca birlikte olduğun arkadaşlarıyla ahrette de bir arada olacağına inanılır. (K.Ş.-1).

“*Al Karısı*”, “*Al Ruhı*” inancı bütün Türk dünyasında yaygındır. Lohusa ve hamile kadınlara ve onların çocuklarına musallat olduğuna inanılır, korunmak için çeşitli pratikler yapılır. “Kırk” kavramı da, kırklar, kırkı çıkma, kırkı okutmak vb. gibi kavramlar Türk inanç dünyasının ürünlerindendir. Eşik, Türk inanç sisteminde bir İye’dir. “Ev iyesi” olarak bilinir ve ocağın, evin kutsiyeti ile bağlantılıdır. Her evin, ocağın koruyucu iyesi vardır. Eşiğin dışına çıkılması ile muhtemelen bu İye’nin güvenlik sahasının dışına çıkılmaktadır.

Dedeli yöresinde lohusa kadınların kötü ruhlardan korunması için Kuran-ı Kerim okunur ve lohusanın odasına kadın ayakkabısı konur. Anadolu’da “*Al Karısı*”, genel Türk dünyasında “*Al Ruhı*” olarak bilinen bu Kara İye için daha ziyade erkeklere ait eşyalar kullanılır. (Kalafat, 1994, s. 27-29).

Kuzey Makedonya’nın Vrapçište köyünde cennet ve cehennem iyiyi ve kötüyü temsil etmez, gerçekten böyle mekânların var olduğu düşünülür. Türkiye Türkleriyle aynı inanışlara sahip olduklarını söyleyen kaynak kişimiz Nurhan Abdulai, anne-baba bedduası alan kişinin cennete hiç bir zaman giremeyeceğine inanıldığını vurgulamıştır. Cennete girince istenilen her şeyin kullara verileceğine, orada güzel kızların olduğuna inanılmakta olduğunu söylemiştir. Vrapçište’de cami Allah’ın evi olarak kabul edilir, orada yatılmaz, uyumaz. Camiye tertemiz gidilmesi gerektiğine inanılır. Allah’ın yarattığı her insanın mutlaka çile çektiği ve bu dünyaya çilesini doldurmak için geldiği düşünülür. (K.Ş.-2).

Gostivar bölgesinde, Hurufilikten etkilenmiş mezhep olan Bektaşî üyeleri harflerin kutsallığına inanırlar. Aslında harflerin insan saflığını temsil ettiklerini düşünürler. Onlar Tanrı’yı harflerin yarattığına inanırlar, çünkü sesi oluşturan o harflerdir. Eski evlerde bulunan saatlerin çoğu Roma rakamlarını bulundurmaktadır. Yaşlı insanlar halen Arap harflerini kullanarak sayıları yazarlar. Hocaların isimleri camilerde kendi Arapça el yazılarıyla yazılmıştır. Bu kendi el yazıları da onların önemini vurgular. (K.Ş.-1).

Hayır ve Şerrin Allah’tan geldiğine inanılır. “*Sana yapılan şerleri unut, hayırları unutma; yaptığın hayırları unut, şerleri unutma*” denilir. İnsanın Allah’a kulluk etmek için yaratıldığı düşünülür. Ateistler ise entropiye dâhil olmak için insanın var olduğunu iddia ederler. (K.Ş.-2).

Ruh Allah’ın bir parçasıdır. İnsana bu nur olarak yansır. Bu nedenle ışık kutsaldır. Işık ya da nur insanı tüm doğüstü kötülüklerden korur. Aynı şekilde Gostivar bölgesinde su da kutsaldır. Suyu içenmez, tükürülmez. Yaşlılar suyu çok

dikkatli kullanırlar, kesinlikle boşa harcamazlar. Anneler çocuklarını yıkarken “*Su gibi büyü*” derler. (K.Ş.-1).

Gostivar bölgesinde kötü insanlara “*Şeytan*” veya “*Şeytan ele geçirmiş*” denilir. Kötü eylemlerde bulunanlara “*Ruhunu şeytana satmış*” denir. Su içilirken bir nefeste içilmez, yavaş yavaş içilir. Hızlı içilirse “*çoğunu şeytan içti*” denir. Aynı şekilde doyduktan sonra zorla yemek yenirse “*şeytani doyuruyorsun*” denilir. (K.Ş.-1). Bu inanış ve buna bağlı olarak kullanılan bu söylem Anadolu’da da karşımıza çıkmaktadır. (K.Ş.-3).

Vrapçište köyünde temizlik, temiz olmak çok önemlidir. Temiz olmayan yerlere melekler gelmez diye düşünülür. Temiz olmayan kişi camiye giremez. Tırnaklar gece kesilmez, kesilirse cin çarpacağına inanılır. Ayak tırnakları ve el tırnakları aynı günde kesilmez. (Kaynak kişi bunun sebebini bilmiyor). Kesilen tırnakları toplamak gerekir, çünkü büyü için kullanılabilirler. (K.Ş.-4).

Saksağanların ve leyleklerin uğur getirdiğine inanılır. Hatta bazı kişiler onlar için yuva bile hazırlarlar. Çünkü leylekler ilkbaharda, yani ekinlerin olacağı zamanda gelirler. Yaşlıların giydiği deri çorabın da uğurlu olduğuna inanılır (K.Ş.-1).

Gostivar bölgesinde Cadı inancı yoktur. Sadece küçük çocukları korkutmak için “*Oraya gitme Buba (karanlık) vardır*” gibi sözler kullanılır. Dev inancı sadece masallarda geçer. Kıyamette Deccal’ın dev şeklinde geleceğine inanılır. (K.Ş.-1).

Vrapçište şehrinin ismi Raptiştah’dan gelir. Raptiştah “*sipahi mezarlıklarının bulunduğu yer*” anlamına gelir. Uzun süre bu mezarlıklarda hazine olduğu düşünülmüş ve kazılmıştır. Rivayetlere göre orada hazine bulanlar da olmuştur. (K.Ş.-1).

Uyku esnasında “*karabasan*” gelebileceğine inanılır. Karabasanın sürekli geldiği kişiye muska yapılır, hocaya götürülür, okutulur. Dindar olan insanların canının dindar olmayanlara göre daha kolay çıkacağına inanılır. Eskiden ölümün ardından gelen gece dışarıda sabaha kadar dua edilirmiş, bunun nedeni ölünün mezarında daha sakin durması, hortlamaması içindir. Bir kişi hastalandığı zaman eline güçlü olması için demir verilir.

Ateşböceğinin kutsal olduğuna, insanı aydınlatacağına inanılır, bu yüzden onları öldürmek yasaktır. Elma yenirse dişlerin güzel olacağına, kırmızı elma yenirse yanakların al olacağına inanılır. Beyaz dut yenilir ise cildin hayat boyu pürüzsüz olacağı düşünülür. Eskiden kadınlar ağaçların kabuğunu kazıyarak sakızını kollarına, vücutlarına sürerler ve bunun kendilerini güneşten koruyacağına inanırlarmış. Yine kaynak şahsın verdiği bilgilere göre eskiden “*aklık*” denilen bir kimyasalı kadınlar yüzlerine sürerler, bunu ciltlerini beyaz ve yumuşak yapmak için kullanırlarmış. Ekmeğin içini yiyenlerin saçlarının yumuşak, dışını yiyenlerin ise saçlarının sert olacağına inanılır.

Vrapçište köyünde karıncaların rızık getirdiğine inanılır. Yaşlılar ekmeği veya her hangi bir nimeti yere düşürdüklerinde onu 3 defa öpüp atarlar. Aynı şekilde ekmek kırıntılarının bulunduğu yerde dolaşan, onların üstüne basan kişiyi Allah’ın çarpacağı söylenir. Benzer inanış ve uygulamalar Anadolu’da da yaygındır. Saçaklarda biriken yağmur suyunun altına el tutulmaz, aksi takdirde kişinin elinde siğil çıkacağına inanılır. Bölgede sürekli yağmur yağdığı için

yağmur duası yapılmamakta, dolayısıyla böyle bir inanış ve buna bağlı olarak ortaya çıkan bir uygulama bulunmamaktadır. (K.Ş.-1).

Gostivar bölgesinde rüya tabirleri de oldukça ilgi çekicidir. Örneğin, rüyada para görülmesi, görenin büyük bir günah işlediğine delâlettir. Su görmek ise tam tersi, yani görenin sevap işlediği anlamına gelir. Kedi görmek düşman kazanıldığına, kuş görmek ise yakında çok hayal edilen bir şeyin gerçekleşeceğine işarettir. Önemli kararlar verileceği zaman, Anadolu’da olduğu gibi, istiareye yatılmaktadır. (K.Ş.-2).

Bölgede hocalar uzun sakal bırakırlar çünkü bu sakalın yüzlerini şerlerden koruyacağına inanırlar. Düğünlerde meleklerin kaçtığına, Kuran’ın okunduğu yere ise çok melek geldiğine inanılır. Belli günlerde kadınlar camide toplanıp mevlit okuturlar. O zamanlarda erkek bulunmaz. Eskiden eve resim koymak günah kabul edilmiş. Halen resmin bulunduğu odada namaz kılınmamaktadır. Muskayı hoca okur, üfler, yazar, takan kişiyi şerlerden koruduğuna inanılır. Bölgede nazara da inanılmakta ve kötü gözlerden korunmak için nazar boncuğu takılmaktadır. Kimi evlere de nazardan korunmak için nazar boncuğu asılmaktadır. Yeni doğmuş bebek eve getirildiğinde yattığı yere nazar boncukları bırakılır veya elbisesine iliştirilir. Anneler, göz değmemesi için çocuklarına çok bakılmasına izin vermezler, her bakan “*Maşallah*” der. Büyü tutmaması için de evin duvarlarına sureler asılır, bu surelerin kim tarafından yazıldığı önemli değildir, bunlar genellikle eve hediye olarak gelir. (K.Ş.-1). Görüldüğü üzere tüm bu inanç ve uygulamalar Anadolu’da yaşayan inanç ve uygulamalar ile hemen hemen aynıdır.

Evlerde sadece kapı girişi uğursuzdur, kapı girişinde oturulursa cin çarpacağına inanılır. Samanlıklarda, ahırlarda uğursuz ya da doğaüstü varlıkların varlığından şüphe duyulur. Diğer hiçbir yer uğursuz kabul edilmez. Şeytan ve cinin çarpmaması için genellikle muska yapılır ve bu muska boyunda taşınır. Vrapçište köyünde Cuma günleri temizlik yapılmaz, çünkü İslam inancına göre Cuma mübarek gündür ve tatildir. (K.Ş.-4).

Kuzey Makedonya’nın Ohri bölgesinde de Cuma gecesi el işi yapılmaz. Cuma gecesi ve Cuma günü Cuma namazına kadar ev işi yapılmaz, çamaşır yıkanmaz. Gece tırnak kesilmez. Nazara gelmeye, göz değmesine inanılır ve korunmak için nişadır, sarımsak, kurt dişi, göz (puknato oko) gibi şeyler takılır. Gece saçak altında dolaşılmaz. (Kahramanyol, 2003, s. 222).

Sonuç

Gerek yazılı gerekse sözlü kaynaklardan yola çıkılarak denilebilir ki Kuzey Makedonya Türkleri ve Türkiye Türkleri arasında bir aynılık göze çarpmaktadır. İnançlar, bu inançlara bağlı olarak ortaya çıkan uygulamalar, ritüeller, kutlamalar, bayramlar, törenler ve bunun gibi hayatın çeşitli safhalarının yaşanış şekli arasındaki benzerlik oldukça dikkat çekicidir. Uzun yıllar Osmanlı hâkimiyeti altında yaşamış bir toplumun inanış ve uygulamalarında bu kadar benzerlik olması tabii ki olağan bir durumdur.

Ak ve Kara iyelerin bulunması, kötü ruhlardan korunmak için gösterilen çaba, lohusa kadının ve yeni doğmuş bebeğin al karısından saklanma uğraşı, 40

sayısının önemi, büyüden kurtulma yolları, çeşitli hayvanlara atfedilen olumlu ve olumsuz değerler bütüncül bir yaklaşımla incelendiğinde Kuzey Makedonya Türklerinin genel Türk kültüründen kopmadığını, inancını benzer şekilde yaşadığını ve hayatı benzer şekilde algıladığını ispatlar niteliktedir.

İslamiyet'in güçlü bir şekilde yaşandığı Kuzey Makedonya Türk toplumunda eski Türk inancından gelen geleneksel inanç ve uygulamalar ile İslam dini bütünleştirilmiştir. İslamiyet'le beraber bazı uygulamaların eklendiği ya da çıkarıldığı görülse de çoğu inanç ve uygulamanın ortak bir kültüre dayandığı açıktır. Olağanüstü inançlar ve bunlara bağlı olarak ortaya çıkan uygulamaları incelediğimiz bu çalışmada, Kuzey Makedonya Türklerinin halen canlı bir şekilde yaşatmaya devam ettiği uygulamalar, gerek Anadolu Türklüğü gerekse diğer Türk toplulukları ile benzerdir. Bu durum ortak bir geçmişe işaret eder ki bugün farklı coğrafyalarda farklı şartlar altında yaşayan Türk topluluklarının aynı kökten gelmeleri dolayısıyla benzer uygulamaları devam ettirdikleri ve ettirecekleri aşikârdır.

SÖZLÜ KAYNAKLAR

K.Ş.-1: Nurhan ABDULAI, Gostivar/Kuzey Makedonya, 21, Üniversite Öğrencisi, İzmir, 2007.

K.Ş.-2: Ozan AMEDOV, Vrapçište/Kuzey Makedonya, 19, Üniversite Öğrencisi, İzmir, 2007.

K.Ş.-3: Fatma EROL, Silifke/Mersin, 62, Ev Hanımı, Silifke, 2007.

K.Ş.-4: Emre USENOV, Doyran/Kurtamzali, Kuzey Makedonya, 22, Üniversite Öğrencisi, İzmir, 2007.

YAZILI KAYNAKLAR

Ercan, E. H. (2006). Balkanlarda Gökyüzü İle İlgili İnanışlar ve Halk Takvimi. *Milli Folklor Dergisi*, 18(69), 72-82.

Gökçen, İ. (1951). 19. Asırda Makedonya Yürük Folkloru. *Türk Folklor Araştırmaları Dergisi*, 1(20), 317-319.

Gümüş, Ş. (2021). Kırgız Türklerinin Sözlü Edebiyat Ürünlerinde Hayvan Simgeçiliği. *TÜRK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 9(26), 108-127.

Gümüş, Ş. (2021). Türk Kültüründe Sihir/Büyü ve Fal: Türk Destanlarından Örneklerle. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, (50), 1-20.

Gümüş, Ş. (2022). Gelenekten Geleceğe Günümüzde Bebekle İlgili Mitik Kökenli İnanış ve Uygulamalar Üzerine Bir Araştırma. *Mitoloji Araştırmaları IV. Çanakkale: Paradigma Yayınları*.

Kahramanyol, M. (2003). *Makedonya'daki Türk ve Müslüman Toplulukların Günlük Hayatı ve Gelenekleri*. İstanbul: Bosna Hersek Dostları Vakfı Yayınları.

Kalafat, Y. (1994). *Makedonya Türkleri Arasında Yaşayan Halk İnançları*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayınları.

Şerife Seher Erol Çalışkan

Bartın University, Turkey

**Extraordinary Beliefs in The Turks of North Macedonia and
The Practices That Arise Related to Them**

Abstract: In almost every period of history, Turkish living spaces have witnessed many beliefs and these beliefs have brought about many practices. These practices and rituals, which are considered cultural values, were and still are considered the most important treasure that forms the basis of Turkish heritage. This study reveals some extraordinary beliefs that two neighbouring people living in Anatolia and the Balkans maintain with the help of similar cultural elements from the past, and some practices around these beliefs, with the help of compilations made with source persons from the North Macedonian Turks. As a result of the compilation studies conducted with Turks from North Macedonia, information obtained from oral and written sources is used to discuss how the extraordinary beliefs in North Macedonian Turkish culture and the resulting practices are continued among the North Macedonian Turks. The aim is to determine the unifying features of Turkish culture and to reveal where the differences lie by examining the extraordinary beliefs of the North Macedonian Turks, along with some practices and rituals that continue to be kept alive in parallel.

Keywords: *Extraordinary beliefs; North Macedonia; Anatolia; culture; ritual; practice.*

ГОД. IX
БР. 18

ПАЛІМШЕСТ

PALIMPSEST

VOL. IX
NO 18